

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

**Directie Bestuurlijke en
Politieke Zaken**

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000001858272854000

T 070 379 8911 (algemeen)

F 070 378 6011 (algemeen)

www.rijksoverheid.nl/Inv

Ons kenmerk

BPZ / 19116177

Uw kenmerk

2019Z08951/2019D18313
2019Z07926

Bijlage(n)

2

Datum 7 mei 2019
Betreft Onderzoek en berichtgeving slachthuizen Noord-Nederland

Geachte Voorzitter,

Op 25 februari jl. heb ik uw Kamer geïnformeerd over een onafhankelijk extern onderzoek dat ik heb ingesteld naar de gang van zaken rond (signalen over) de noordelijke slachthuizen en de wijze waarop de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) hierop heeft gereageerd. De onderzoeksopdracht heb ik uw Kamer op 29 maart jl. doen toekomen. Recentelijk is in berichtgeving van RTL Nieuws ingegaan op vergelijkbare signalen over het handelen van deze slachthuizen en het toezicht door de NVWA daarop. Deze signalen neem ik zeer serieus en worden door het onderzoeksbureau 2Solve meegenomen bij het onderzoek. Het is van belang dat iedereen die informatie of signalen heeft die mogelijk meegenomen moeten worden in dit onderzoek, deze informatie kan delen. Hiertoe kan contact opgenomen worden met het onderzoeksbureau, er wordt door het onderzoeksbureau vertrouwelijk met de informatie en met persoonsgegevens omgegaan.¹

Over het toezicht op voedselveiligheid en dierenwelzijn mag geen enkele twijfel bestaan. Daarom wordt er gedurende de looptijd van het onderzoek en vooruitlopend op de uitkomsten extra inzet gepleegd om de toezichthoudende dierenartsen bij de middelgrote slachthuizen in Noord-Nederland te ondersteunen bij hun werk. Hierbij zal zoveel als op korte termijn mogelijk is het vierogenprincipe worden toegepast. Dit betekent dat een collega meekijkt, ter plekke of op afstand.

Ik heb de inspecteur-generaal van de NVWA gevraagd onder zijn rechtstreekse aansturing deze maatregel te implementeren om de uniformiteit van het toezicht zoveel mogelijk te waarborgen. De inspecteur-generaal zal daarnaast in gesprek gaan met het bedrijfsleven en de keten, waaronder de slachthuizen en transporteurs, over het toezicht, om hun primaire verantwoordelijkheid bij het borgen van dierenwelzijn en voedselveiligheid nogmaals te benadrukken.

Zoals in mijn brief van 25 februari jl. aangegeven zal ik uw Kamer voor het zomerreces informeren over de uitkomsten van het onderzoek, om daarna indien nodig structurele stappen te zetten om een einde te maken aan deze terugkerende signalen.

¹ De contactgegevens van het onderzoeksbureau zijn te vinden via www.2solve-investigations.nl.

**Directie Bestuurlijke en
Politieke Zaken**

Met deze brief voldoe ik aan het verzoek van de vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 2 mei jl. (kenmerk 2019Z08951/2019D18313). Bijgaand treft u tevens de beantwoording van vragen van de leden Geurts en de Groot over kleine en middelgrote slachthuizen in Noord-Nederland (ingezonden 17 april 2019, kenmerk 2019Z07926).

Ons kenmerk
BPZ / 19116177

Carola Schouten
Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

2019Z07926

Ons kenmerk
BPZ / 19116177

Vragen van de leden Geurts (CDA) en De Groot (D66) over kleine en middelgrote slachthuizen in Noord-Nederland (ingezonden 17 april 2019).

1

Herinnert u zich de antwoorden op de Kamervragen van de leden Geurts (CDA) over het bericht "Vier jaar geëist tegen vleesfraudeur [...]" ?

Antwoord

Ja.

2

Herinnert u zich het antwoord op vraag 7 waarin wordt gesteld dat "wanneer een NVWA-dierenarts bij de levende keuring voor de slacht constateert dat een dier niet slachtwaardig is, dan wordt dit dier geëuthanaseerd en afgevoerd naar de Rendac"? Kunt u aangeven met welke controles dit wordt geborgd?

Antwoord

Ja, ik herinner mij dat antwoord. De Europese regelgeving benadrukt de eigen verantwoordelijkheid van exploitanten om niet voor humane consumptie geschikt materiaal op een veilige manier te verwijderen. De exploitant van het slachthuis moet een op zijn bedrijf aanwezig kadaver melden bij Rendac, net zoals dit geldt voor een primaire dierhouderij. De NVWA kan, indien hier aanleiding toe is, op het slachthuis een verificatie uitvoeren op de aanmelding van de kadavers bij de Rendac. Dit kan ook worden gecontroleerd aan de hand van de door de Rendac afgegeven documenten bij de afvoer van kadavers.

3

Kunt u aangeven hoe wordt gegarandeerd dat "deze dieren (...) naar hun aard dan ook niet in de voedselketen terecht(komen)"?

Antwoord

De overheid kan deze garantie als zodanig niet geven. In het voorgaande antwoord heb ik aangegeven dat de regelgeving de eigen verantwoordelijkheid van een exploitant van een slachthuis voor verantwoorde voedselproductie en voor het veilig verwijderen van niet voor humane consumptie geschikte delen benadrukt. De NVWA houdt toezicht op het hygiënisch verwerken van vlees en kan controles doen op de afvoer van kadavers van slachthuizen naar Rendac. Karkassen die bij de PM-keuring worden afgekeurd, krijgen geen gezondheidsstempel; het is wettelijk niet voorgeschreven dat deze dieren bij afkeuring met een afkeurstempel gekenmerkt worden. Deze mogen uiteraard niet verder in het voedselproductieproces worden gebruikt en dienen ook als dierlijk bijproduct naar Rendac te worden afgevoerd. Het is aan de exploitant van het slachthuis om zijn proces te borgen en te voorkomen dat verkeerde delen in de voedselketen terecht komen.

4

Bent u bekend met het bericht van Boerderij, waarin we lezen dat "(h)et ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit bevestigt dat bij een

onderzoek is voorkomen dat zeker 30.000 kilo vlees van meerdere noordelijke slachterijen uiteindelijk op de markt is gekomen” en waarin het ministerie desgevraagd meldt dat “(a)l dat vlees is getraceerd. Er is dus niets in de keten terechtgekomen” en klopt het dat dit de reacties van uw ministerie waren?

Antwoord

Zoals ik ook tijdens het Algemeen Overleg NVWA van 23 april jl. heb aangegeven, heeft de NVWA onderzoek gedaan naar de 30.000 kilo. Het bleek in dat onderzoek niet over 30.000 kilo te gaan, maar over 31 runderen. Daarbij is een vergelijking gemaakt tussen de afvoergegevens van het slachthuis en de aanvoergegevens van Rendac. Alle betreffende kadavers zijn in de administratie van destructiebedrijf Rendac getraceerd. Hierbij zijn geen nadere onvolkomenheden aan het licht gebracht die ertoe zouden hebben geleid dat er afgekeurd vlees in de vleesketen terecht zou zijn gekomen. Als extra borging toetst de interne auditdienst van de NVWA momenteel de toezichtsketen van boerderij tot en met slachthuis op eventuele hiaten. 2Solve neemt deze casus ook mee in haar onderzoek.

5

Op welke tijdsperiode heeft het getal van 30.000 kilo betrekking?

Antwoord

Het betreft 31 kadavers van runderen in het jaar 2017.

6

Kunt u aangeven op welke wijze u zich ervan heeft laten overtuigen dat de 30.000 kilo (afgekeurd) vlees niet voor menselijke consumptie is aangeboden?

Antwoord

De NVWA heeft onderzoek gedaan bij het betreffende slachthuis naar kadavermeldingen bij Rendac en de ophaalberichten van Rendac in dezelfde onderzoeksperiode (2017) onderzocht om te achterhalen wat er met dit vlees gebeurd zou zijn. Zoals ook in het antwoord op vraag 4 aangegeven, is uit dit onderzoek gebleken dat het over 31 runderen ging die op het eerste gezicht niet traceerbaar waren. Het NVWA-onderzoek heeft uitgewezen dat vier I&R-oornummers foutief in de Rendac-opgave genoteerd waren, in die zin dat er na de letters NL een spatie volgde en daarom de nummers niet overeenkwamen met de I&R-meldingen waar de nummers stonden vermeld zonder spatie tussen NL en het oornummer. De nummers kwamen verder wel overeen met elkaar. De andere 27 oornummers kwamen niet voor in het ophaalbericht van Rendac. Die bleken niet allemaal individueel verantwoord te zijn op het ophaalbericht op de ophaaldata, maar onder het I&R-nummer van één op de betreffende ophaaldag opgehaald kadaver. Het aantal opgehaalde kilogrammen correspondeerde met het gewicht van 27 kadavers. Uit de administratie van Rendac bleek dat alle 31 kadavers bij Rendac ter destructie zijn aangekomen.

7

Kunt u alle documenten die hierop betrekking hebben aan de Kamer overhandigen (eventueel vertrouwelijk)?

Antwoord

Zoals bij vraag 6 aangegeven heeft de NVWA de informatie van Rendac vergeleken met informatie over afvoer van het slachthuis. Deze documenten zijn (geanonimiseerd) als bijlage A toegevoegd bij deze brief. In bijlage B is het overzicht gegeven van I&R-oornummers van afgevoerde kadavers waar het onderzoek zich op gespitst heeft. Zoals u kunt zien blijkt ieder afgemeld kadaver bij het slachthuis te herleiden naar een aangevoerd kadaver bij de Rendac.

8

Zou het mogelijk kunnen zijn dat procedures niet goed gevolgd zijn ten aanzien van de genoemde 30.000 kg?

Antwoord

Zoals aangegeven in vraag 6 zijn er administratieve onvolkomenheden geconstateerd, die materieel geen gevolg hebben gehad. Alle 31 runderen zijn ter destructie bij Rendac aangekomen.

9

Wat is de procedure die gevolgd wordt met dieren die ante mortem worden afgekeurd?

Antwoord

Zoals ik in mijn antwoord op de vragen 2 en 3 heb aangegeven, schrijft de regelgeving voor dat dieren die ante mortem worden afgekeurd door de exploitant van het slachthuis ter destructie bij Rendac dienen te worden aangeboden.

10

Wat is de procedure die gevolgd moet worden met vlees dat post mortem is afgekeurd?

Antwoord

Zoals ik in mijn antwoord op de vragen 2 en 3 heb aangegeven, schrijft de regelgeving voor dat dieren die post mortem worden afgekeurd door de exploitant van het slachthuis ter destructie bij Rendac dienen te worden aangeboden.

11

Herinnert u zich de brief waarin u aangeeft dat "de inspecteur-generaal van de NVWA de secretaris-generaal van mijn ministerie verzocht [heeft] een onafhankelijk extern onderzoek te laten uitvoeren naar de gang van zaken rond (signalen over) de noordelijke slachthuizen en de wijze waarop de NVWA hierop heeft gereageerd"?

Antwoord

Ja.

12

Op welke wijze heeft de selectie plaatsgevonden van het externe onderzoeksbureau?

Antwoord

Op basis van gebleken geschiktheid, onder andere op basis van eerdere ervaringen, voor het uitvoeren van dergelijke onderzoeken is de keuze gevallen op onderzoeksbureau 2Solve.

13

Op welke wijze is de onafhankelijkheid van het externe onderzoek gegarandeerd?

Antwoord

Ik heb uitvoering van een onafhankelijk, extern onderzoek gelast en gevraagd aan de secretaris-generaal van mijn ministerie om als opdrachtgever op te treden.

14

Wie zijn betrokken geweest bij het opstellen van de onderzoeksvragen?

Antwoord

Onder regie van de secretaris-generaal is door zijn staf gewerkt aan het opstellen van de onderzoeksvragen, waarbij ook de NVWA is gehoord, waarna de onderzoeksvragen door de secretaris-generaal zijn vastgesteld.

15

Op welke wijze zijn de onderzoeksvragen van het externe onderzoek opgesteld?

Antwoord

Zie het antwoord op vraag 14.

16

Hoe is daarbij geborgd dat dit opstellen van de vragen op onafhankelijke wijze kon plaatsvinden?

Antwoord

Ik heb er alle vertrouwen in dat de secretaris-generaal op onafhankelijke wijze de onderzoeksopdracht heeft laten op- en vaststellen. Daarnaast heeft het externe onderzoeksbureau volledige vrijheid in de onderzoeksaanpak en rapportage.

17

Heeft het externe bureau de ruimte om zelf aanvullende vragen te stellen buiten de oorspronkelijke vraagstelling om als hiervoor aanleiding is?

Antwoord

Ja.

18

Klopt het dat NVWA mensen voordraagt die door het onderzoeksbureau gehoord kunnen worden? Zo ja, hoe wordt gegarandeerd dat er een onafhankelijke selectie van NVWA respondenten heeft plaatsgevonden?

Antwoord

Op verzoek van het onderzoeksbureau 2Solve is aan de integriteitscoördinator van de NVWA gevraagd om een lijst op te stellen met contactgegevens van ambtenaren en derden die op basis van hun (voormalige) functie, informatie aan het onderzoeksbureau kunnen verschaffen. Ook is door het onderzoeksbureau zelf een lijst opgesteld met mensen die zij willen horen in het kader van het onderzoek. Gedurende het onderzoek kan deze lijst door het onderzoeksbureau worden uitgebreid. Daarnaast kunnen mensen zich uit eigener beweging direct melden bij de onderzoekers indien zij menen over informatie te beschikken die relevant is voor het onderzoek.

19

Wanneer denkt u dat het lopende interne onderzoek door de Interne auditdienst (IAD) van de NVWA naar mogelijke hiaten in het toezicht op de middelgrote slachthuizen is afgerond?

Antwoord

In lijn met mijn brief van 25 februari jl. verwacht ik nog steeds dat ik de resultaten van dit onderzoek tijdig beschikbaar heb om de uitkomsten hiervan voor de zomer met u te kunnen delen.